„UNIVERSUL“ IN ȚARĂ

ANCHETELE NOASTRE IN ARDEAL

Ura feudală împotriva țărănimii

Dela regimul social și politic de pe timpul lui Horia, la iobăgia constituțională modernă din Rusia subcarpatică

Cercetătorul trecutului ardelenesc, va desprinde cu un sentiment dureros, o permanentă ură feudală împotriva țărănimii. E singurul element dominant de o evidență isbitoare în toate epocile și, din nenorocire, trăsătura cea mai caracteristică a unui regim, care a covârșit istoria cu destinul lui crud.

Am avut curiozitatea să întocmim o lucrare studiind, minuțios raporturile de proprietate de pe timpul lui Horia, și să analizăm, măsurile, legăturile sufletești care există între clasa dominantă și iobagi. Am putut să constatăm întristați, că timp de 400 ani, nobilimea nu s'a obosit nici măcar să aducă o justificare nouă în menținerea servituții. De câte ori în adâncurile poporului clocoteau revoltele, domnetul invoca dreptul la barbarie al regelui Ludovic. Acest rege investise în 1363 familia Vas din comitatul Dobâca (jud. Someș), cu puterea de a ridica furci și alte instrumente de tortură pe moșiile sale contra iobagilor, putere exercitată cu o cruzime de neînchipuit.

Și în acest tratament nimic nu s'a schimbat. Pentru orice revendicare, nobilimea nu avea altă soluție decât represiunea. Mai târziu, guvernatorul Transilvaniei se sfiește a-i scrie Mariei Tereza că plebea nu poate avea libertăți și că domnii feudali în virtutea sângelui albastru au dreptul să condamne la moarte. Proprietatea este considerată tot atât de sfântă ca și coroana Sfântului Ștefan. Când latifundiarii auziră că la Curtea din Viena se pregătește o patentă imperială pentru desființarea furcilor, indignarea a fost atât de mare, încât urechiuș Habsburgilor ar fi putut auzi la Cluj, Deva, Alba-Iulia și Satu-Mare toată violența unui limbaj antidinastic. Căci, aici a trăit cea mai refractară noblime din câte a cunoscut pământul. Din întreg continentul european, în Transilvania a domnit feudalismul cel mai strâmt, ițrunind maximum de comprimare și cele mai aspre legi de alcătuire.

Nici nu trebue să fii istoric pentruca să-ți dai seama că între țărănime și regimul feudal —lichidat abia în 1918—a existat un statornic divort. Din teritoriul Bazinului Dunărean, Transilvania a cunoscut cele mai multe revoluții, născute odată cu terminarea procesului de formare al marei proprietăți feudale la sfârșitul secolului al XV-lea.

Bărbații de stat întruniți la o masă verde pentru reorganizarea Europei de mâine ar trebui să știe că în această provincie, în decurs de 400 ani, au fost 37 răscoale, toate provocate de asuprirea și jura feudalității și a unei concepții de viață într'o tragică întârziere cu orice dăunoi.

Dar, n'am înșirat cele de mai sus ca să împrospătăm numai trecutul. Scurta recapitulare ne-a fast trezită de câteva vești din Rusia Subcarpatică. Se știe că prin descompunerea Cehoslovaciei, 70.0000 de ruteni, 70.000 români și alte naționalități au fost anexați Ungariei. In ziua invaziei, majoritatea dintre aceștia au fost găsiți proprietari de pământ, posesori de gospodării agricole și întreținând o viață națională sprijinită pe o serie întreagă de institutii proprii.

Astăzi, toate acestea au dispărut. Cea dintâi reformă în Rusia Subcarpatică a fost reașezarea marei proprietăți și readucerea țărănimii în stare de iobăgie. „Domnii cari vorbesc despre misiune civilizatoare și despre statul cultural în propaganda lor, țintă să adauge câmpiilor stilistice și decretul prin care s'a instituit din noi proprietatea feudală și ocolește să spună că domnetul de pământ stăpânește din nou acolo, cu ura lui ancestrală sutele de mii de robotari ai pământului.

Apoi, a doua reformă „constituțională“ introdusă în Rusia Subcarpatică, este un decret prin care se confiscă proprietatea particulară. Toate contractele încheiate din 1919 și până în 1939, privind libera tranzacție a bunurilor de pământ și case și care se referă la alte populații decât cea de limbă și lege maghiară, au fost anulate. In urma acestei hotărâri, națiunea privilegiată de stat va deveni, într'o provincie locuită de o populație covârșitoare de altă origină etnică, posesoarea întregei proprietăți particulare, prin deformarea noțiunilor de drept fără precedent în istorie.

Deasemeni mai trebue spus, că în Rusia Subcarpatică au fost închise toate școlile și bisericile românești, iar de soarta preoților arestați în anul trecut nu știm nici astăzi nimic. Exprimarea unei credințe în afară de cultul oficial al statului a devenit delict, după cum libertatea de a fi minoritar a fost suprimată până în conținutul ei cel mai elementar.

O ură năprasnică a unui sistem feudal acoperă și guvernează astăzi întreaga Rusie Subcarpatică. O politică furioasă de desnaționalizare și pauperizare până la iobăgie este dusă sistematic în fiecare zi iar lichidarea oricărei forme de viață liberă a fost impusă printr'un sistem de aprigă violență în mai puțin de un an.

Metodele și concepțiile statului feudal n'au dispărut câtuși de puțin și cât ce găsești în continutul neguros al istoriei din Ardeal, s'a prelungit în veacul modern peste un teritoriu anexat în virtutea unei misiuni civilizatoare.

In fața oricărui tumult sau propagandă destășurată pentru revendicări teritoriale, poporul român și, mai ales cel din Ardeal, are dreptul să dezbată în întregime mijloacele primare ale unui regim, să destăinuiască lumii cruntele poveri de acestuia și să răspundă cu hotărâre că el va lupta până la ultimul om împotriva robiei. Indiferent de întorsăturile care pot interveni în structura Europei, totuși o lege universală și permanent valabilă a pătruns în conștiința oamenilor și anume, că nici o colectivitate care a ajuns la forme superioare de viață nu se lasă retrogradată și cucerită de iobăgie politică, economică și națională.

V. M.

Sancționarea speculanților din Călărași (Ialomița)

Călărași, 2 Aug.

De câteva zile brutarii au redus fabricația pâinei, sub motivul că moara Ștefan Vinești a încetat să le mai livreze făină.

Pe baza constatărilor poliției, care a sesizat primăria că în depozitele morii din localitate se găsesc importante cantități de făină, pe care proprietarul morii refuză să le vândă sub pretext că nu sunt maximalizate, d. Eugen Cialic, primarul orașului, a dat o nouă ordonanță prin care a maximalizat prețurile întregei cantități de făină aflată în depozitul Ștefan Vinești, și a ordonat ca ea să fie vândută cu 10.50 lei kgr.

D. I. Bazilescu, șeful poliției de siguranță, a venit la moară și a luat măsuri ca făina necesară brutăriilor să fie imediat livrată în condițiunile stabilite de către primărie.

Astăzi d-nii primar Eugen Cialis, L. S. Belcin comandantul Gărzilor Partidului Națiunii și I. Bazilescu ,șeful poliției de siguranță, au făcut o razie la toate brutăriile din oraș, și au dispus ca la brutăriile în care nu s'a găsit pâine neagră suficientă ,pâinea albă să fie vândută până la orele 10 dimineața cu 9 lei kgr.

Primăria a luat în acelaș timp măsuri ca brutarii să se aprovizioneze cu făină pentru consumul normal pe cel puțin 10 zile, și în acelaș timp a cerut poliției să institue organe de control la fiecare brutărie, astfel încât acestea să poată furniza în mod normal întreaga cantitate de pâine necesară populației în condițiunile stabilite prin ordonanțele în vigoare.

Autoritățile comunale sunt hotărâte să ia cele mai severe măsuri pentruca starea de până acum, să înceteze odată pentru totdeauna.

Populațiunea este rugată să dea tot concursul ei autorităților în această luptă contra speculanților.

Din Constanța

FURT. — D-na Emilia Sokolof, din str. N. Filipescu 54, a reclamat chesturii că hoții au intrat într'una din camerele sale, furând polonezului refugiat Anton Abramowsky, trei costume haine, un ceasornic de aur și 470 lei.

ISPRAVA UNOR HOȚI. — Gardianul public postat pe str. Dobrogea, colț cu bul. Regina Maria, a anunțat chestura că Joi noaptea doi necunoscuți învârtindu-se fără rost pe acea stradă au fost somați să se legitimeze. Aceștia, în loc ă răspundă somațiunilor, au scos revolverele și au tras câte un foc înspre gardian, după care au fugit.

Se crede că necunoscuții urmăreau să dea vreo lovitură în acel cartier.

PAȚANIA UNOR BARBUGII. — Joi dim. copiii depe str. Petru Vulcan au anunțat gardianul public din post, că o ceată de hamali s'au adunat pe maidanul depe acea stradă, din apropierea mării și joacă barbut, pe sume mari.

Gardianul a surprins într'adevăr ceata de barbugii tocmai în toiul jocului. La apariția gardianului, barbugii s'au împrăștiat, lăsând pe teren o importantă sumă de bani, care a fost confiscată de agentul forței publice.

In graba fugei, jucătorii au mai pierdut prin erburi suma de 400 lei, care a fost găsită de copii.

D. prefect dr. I. Băleanu la Straja Țării din Arad

Arad, 2 August

La adunarea săptămânală a celor două legiuni străjerești din Arad a venit și d prefect al județului, dr. Ion Băleanu însoțit de comandantul ținutului, d. Constantin Nedelcu la sediul legiunii de străjeri. Oaspeții au fost salutați de comandantul legiunii, prof. Alexandru Constantinescu, și de d-na Florica Bucurescu, directoarea liceului „E. Ghiba-Birta“ comandanta legiunii de străjere, în numele comandanților și comandantelor, prezenți în număr complet.

D. prefect Băleanu își exprimă satisfacția că a putut lua acest prim contact cu străjeria arădană, după ce cu ocazia întâielor sale drumuri prin județ a cunoscut deja ajutorul dat de străjerime la seceriș, iar în biurouri a găsit echipele cari țin cu succes locul funcționarilor concentrați.

Comandantul ținutului, d. Constantin Nedelcu a elogiat și a dat drept exemplu, metoda de lucru a d-lui prefect Băleanu, ca model de atitudine străjerească atât ca ofiter activ, cât și ca prefect, la Orevița întâi, (jud. Caraș), în condițiuni deosebit de grele, apoi în fruntea județului Treiscaune, alăturea de rodnica sa activitate administrativă, a urmărit cu interes activitatea Centrului străjeresc de inițiere dela Sf. Gheorghe, încât d-sa ar putea fi proclamat comandant-străjer „honoris et laboris causa“.

In continuare, d. Nedelcu a avut cuvinte de laudă pentru calitatea operei străjerești așa cum se săvârșește în județul Arad pe toată linia, la legiuni, cohorte și stoluri, convins că se va păstra, sporind, zelul acesta, vrednic, de altcum, de tradițională întâietate culturală, națională și creștină a acestui înfloritor colț de țară.

Vorbitorul a făcut apel la unirea tuturor în spirit profund de conștiință românească gata la jertfa supremă pentru Neam, Țară și Rege.

Indemnurile sugerate de d. Nedelcu au fost ascultate cu emoție.

In continuarea ședinței, d Al. Constantinescu pentru legiunea de străjeri, și d-na Fl Bucurescu pentru legiunea de străjere, au arătat rezultatul bogat al colectelor pentru refugiați, în colaborare cu toate autoritățile interesate.

D-na prof. Aricescu a raportat despre echipele de străjere din Arad, cari au ajutat și ajută Camerei agricole la lucrările de grădinărie dela ferma Ceala de lângă Arad.

Ținută în excelent spirit de camaraderie, adunarea s'a terminat cu aclamări pentru d. prefect Băleanu și pentru d. Nedelcu, comandantul ținutului străjeresc Timiș.

Repertoriul nouei stagiuni a Teatrului Național din Iași

Teatrul Național din Iași urmează să-și inaugureze activitatea, sub conducerea cunoscutului scriitor și artist Sandu Telleajen, numit director al acestei importante instituții culturale.

In repertoriul nouei stagiuni, d-sa a prevăzut, ca primă reprezentație ,o lucrare a unui autor basarabean sau bucovinean, având în vedere deocamdată, sau „Păunașul Codrilor“ sau „Crai Nou“, operete de Ciprian Porumbescu, piese cari, eventual, vor fi jucate și în reprezentații pentru ostași.

Acestor reprezentații alternând cu lucrarea unui basarabean, îi va urma piesa „Meșterul“, de Adrian Maniu, și „Greerul Casei“, lucrarea unui reputat autor străin.

A patra premieră fixată în repertoriu este piesa italienească „Primăvara pe zăpezi“.

Din repertoriul alcătuit de fostul director, d. prof. Otetea, se va juca feeria „Simzeana și Pepelea“, în prelucrarea d-lui Adrian Maniu. Altă premieră va fi „Inima de Aur“ de Guglielmo Zorzi, urmată de lucrarea „Cuib de Șoimi“ — mama lui Ștefan cel Mare, — piesă de I. Bistrițeanu, jucată de trupa de ofițeri români foști prizonieri la Krefeld, în 1918, cu recuzită împrumutată chiar de germani, cari au asistat la reprezentație, aducând elogiile lor artiștilor români.

Se va juca apoi „Când ies păraiele din matcă“ de Sandu Teleajen, lucrare reprezentată sub auspiciile Legii Culturale prin îngrijirea d-lui Georgescu-Pion.

In fine ,din repertoriul german, se va juca „Magda“, puternica dramă a lui Sudermann, cu d-na Elena Bârbulescu dr. Chiosa, în rolul titular.

Noul director al Naționalului din Iași, om de condei și om de teatru, își propune să realizeze în acelaș timp două mari și importante deziderate: Incurajarea literaturii dramatice originale române și punerea în valoare a elementelor tinere și valoroase, aflătoare și la Naționalul din Iași, dar obligate, de vitregele condițiuni de până azi, să rămână în umbră.

Vizita d-lui rezident regal Tătaru in jud. Someș

Dej, 2 August

D. rezident regal dr. Coriolan Tătaru, însoțit de d. Alexandru Grigoriu, șef de serviciu la ținutul Someș ,a inspectat în mod inopinat județul Someș.

Prima inspecție în județ a făcut-o la notariatul și primăria comunei Iclod, unde s'a interesat de aproape de ajutorarea familiilor nevoiașe ale concentraților și de modul cum se execută muncile agricole.

In orașul Gherla, d. rezident regal, întâmpinat și condus de d. prefect al județului, colonel Gheorghiade Ștefan, a inspectat pretura și primăria orașului.

D-sa s'a interesat de ajutorarea familiilor concentraților, de modul de aprovizionare cu lemne de foc a locuitorilor, de problemele edilitare și de starea de spirit a populației.

In continuarea inspeției, d. rezident regal, împreună cu d. prefect al județului, a inspectat primăria și notariatul Chiochiș, unde a putut constata că armata a venit în ajutorul plugarilor și că autoritățile locale au grijă de familile celor concentrați.

La Beclean, oaspeții au fost întâmpinați de d. pretor Valentin Boca. D-sa a prezentat un raport asupra stării de spirit a populației din plasă, asupra felului cum decurg muncile agricole, ajutorarea familiilor celor concentrați, etc.

D. rezident regal s'a mai interesat de stara sanitară umană și veterinară din plasă, rămânând mulțumit de faptul că nu bântuie nici o epidemie și nici o epizootie.

La Reteag au fost, inspectate primăria locală și notariatul.

Și acolo d. rezident regal a verificat lucrurile privitoare la ajutorarea familiilor concentraților ,interesându-se de felul cum decurg lucrările agricole de sezon.

La Dej, d. rezident regal a inspectat prefectura județului, unde, împreună cu d. prefect, după ce a cercetat măsurile luate cu privire la mobilizarea agricolă și ajutorarea familiilor concentraților, a stabilit măsurile ce trebue luate în viitor spre a se asigura recoltarea la timp, a tuturor produselor agricole.

D. rezident regal s'a mai interesat de situația rechizițiilor din județ.

Pentru ajutorarea sinistraților de pe Valea Simișnei, d. rezident regal a promis că va interveni la ministerul de agricultură și domenii pentru obținerea materialului lemnos necesar refacerii gospodăriilor distruse.

A inceput campania edilitară la Bazargic

Spulberarea unor zvonuri tendențioase

Bazargic, 2 August

Timp de aproape doi ani și jumătate ,lucrările edilitare ale orașului nostru, au fost cu totul părăsite.

Fostul primar al Bazargicului, d. av. Ion D. Georgescu a crezut necesar ca întâi să plătească datoriile comunei, — reușind să achite în acest timp circa patru milioane lei — și apoi să pășească la îmbunătățirile cari trebuiau aduse orașului.

Pe lângă nemulțumirea creată în mijlocul populației de această inactivitate s'au mai găsit și unii interesați, străini de neam, cari să o speculeze, dând o interpretare tendențioasă intențiunilor fostului primar. Ei au lansat svonul că primăria nu mai angajează cheltueli ,din cauza situației internaționale.

Spre a răsturna aceste svonuri cari nu tindeau decât la turburarea liniștii populației, iar pe de altă parte având în vedere nevoia absolută pentru restabilirea bunei circulații pe străzile orașului, noul primar al orașului d. Vasile Covata și ajutorul de primar d. Nicolae Luscan au și pus în lucrare reparațiunea radicală a străzilor Principesa Maria, Viitorului și calea I. G. Duca, — această din urmă porțiune din dreptul cartierului industrial —, străzi pe cari circulația se făcea cu mare greutate.

După repararea străzilor de mai sus, vor continua lucrările în alte cartiere ale orașului.

Inceperea lucrărilor a produs în mijlocul populației o deosebită mulțumire și totodată s'a pus botnița răspânditorilor de știri false.

ROMÂNII DIN UNGARIA

80.000 ortodoxi și 150.000 greco-catolici

Oradea, 1 August

Dincolo de frontieră, în Ungaria, avem părăsiți în voia soartei, un număr însemnat de români. Situația lor este jalnică. Citesc într'un act:

„Care autoritate a noastră, ori asociație, care societate culturală și națională ar ști să răspundă ce e cu populațiunea comunelor noastre curat românești de dincolo de frontieră“ se spune în actul pe care îl am la îndemână. Și continuă: „Nu vom aminti aci parohiile noastre ortodoxe și române unite dela Budapesta, Karczag, Debreczin, Szenteș etc., ci ne gândim la comunele curat românești, sau cu populațiune în majoritate românească, dealungul frontierei ungare. Noi am avut și avem poate și azi (vedeți, siguri nu suntem, și doar e dincolo de frontieră, la o zvârlitură de băț, atât sunt de ermetic închise drumurile românilor ca să-și viziteze pe frații lor din Ungaria (în Giula protopopiat ortodox, în Léta protopopiat român unit și numărul românilor, cari în anul 1918 încă nu vorbeau ungurește și cari au rămas în Ungaria se cifrează la 80.000... Cine și-a pus întrebarea, ce s'a ales cu cei 150.000 greco-catolici aparținători episcopiei Hajdudorog, cari au fost maghiarizați cu sila și cărora li s'a creiat o episcopie în limba maghiară numai în anul 1907 ?“

Iată situația: In Ungaria avem un număr de 80.000 români cari, dela unire încoace, nu știm cum o duc, fiindcă nimeni dintre noi, nici politicianii, nici biserica și nici organizațiunile culturale nu s'au interesat. Din când în când vine câte un suspin, purtat de câte un amărît de românaș care ne povestește ca și când așa a vrut fatalitatea, întreaga calamitate a vieții pe care o duc ei în Ungaria. Nu li se permite nici cea mai ușoară pulsație de viață românească. Toate măsurile sunt luate ca peste câțiva ani să dispară ca români. Nici școală, nici biserică, nici comunitate și nici vr'o formație cu caracter pur cultural.

„Viață de calvar pentru minoritate ? Apoi să poftească ungurii minoritari din România, în Ungaria, să vadă ce însemnează să fii minoritar“ îmi spunea cineva care venea de dincolo de hotar. Aci, la noi, numărul școlilor lor este cu mult mai mare ca orî când în Ungaria, numărul ziarelor este înzecit de cum a putut să fie în cea mai fericită epocă pentru ziaristică în Ungaria, numărul societăților culturale la fel. Ce să mai vorbim de biserica maghiară, catolică, reformată sau de alt rit? Dacă adăugăm la acestea faptul că și țărănimea lor a fost ridicată la rangul de om, în România, fiind împroprietărită, oricine își dă seama de reaua credință a acelora cari găsesc motiv de cârtire la noi, în România.

Problema elementului românesc din Ungaria ar trebui să ne preocupe serios. Sunt carne din carnea noastră, și sânge din sângele ei. Peste 80.000 de suflete ortodoxe și române unite și peste 150.000 de suflete românești pervertite la maghiarism, e crimă să fie lăsate în voia furiei de desnaționalizare maghiară. Sunt peste 230.000 de români cari așteaptă o soluție pentru viitorul lor. Nu-i putem lăsa pieirii. Căci, dacă nu ne ocupăm serios de ei astăzi, cu siguranță că tendința maghiară de a fabrica cetățeni unguri cu orice preț ni-i va desnaționaliza.

Plaga prostituției la Constanța

Constanța, 2 August

Problema prostituției, care a devenit o plag socială pentru orașul nostru, trebue rezolvată cât mai curând, deoarece după paravanul acestei îndeletniciri, municipiul a fost invadat de un mare număr de prostituate, mai cu seamă după deschiderea oficială a sezonului.

Cutezanța merge atât de departe încât se amestecă printre grupurile de trecători sau de vizitatori, în plin centrul orașului, acostând pe bărbați, chiar dacă aceștia sunt însoțiți de familie.

O mare parte dintre cele mai elegante prostituate frecuentează localurile de consumație din centrul orașului și adeseori familiile oneste sunt stânjenite de a intra în aceste localuri, din cauza atitudinii nepoliticoase a acestor femei, a căror tovărășie de afaceri cu unii chelneri este chiar suspectă.

Nu ne-ar mira dacă printre multe, chiar prea multe prostituate pripășite la Constanța, nu s'ar afla mai târziu și agente străine, în slujba dușmanilor neamului, cari prin actiunea lor ar putea dăuna siguranței statului. Deaceia autoritățile noastre n'ar face rău invitându-le pe toate să-și justifice rostul lor pe malul mării și mai cu seamă să le oblige de a justifica mijloacele de existență, care la unele sunt bătătoare la ochi prin luxul ce și-l etalează, cât și prin unele relații, așa zise sentimentale.

O altă racilă o formează marele număr de case de întâlnire, fără a mai vorbi de cele de toleranță, a căror activitate este cunoscută de autorități. Casele de întâlnire au răsărit prin toate cartierele și sunt atât de dese încât populațiunea nu mai știe în ce mod să-și manifeste indignarea contra celor cari le patronează.

Proxeneți de meserie, patroane lipsite de pudoare și scrupule, pungași de buzunare cari își găsesc un adăpost sigur în aceste case, au năvălit din toate părțile țării, iar unii din ei și de origine dubioasă, al căror nume sonore ne indică originea galițiană, au arendat această rentabilă meserie, ocrotiți de împrejurarea că orașul este stațiune balneară și deci un control mai eficace ar stânjeni sederea vizitatorilor, titulatura la adăpostul căreia au reușit să se pună.

Legea, prin defectele ei destul de numeroase, împiedecă o singură autoritate, cum ar fi chestura sau serviciul sanitar, să pornească o acțiune eficace de deparazitarea orașului. De aceia se impune coordonarea măsurilor printr'o legătură strânsă între parchet, chestură și serviciul sanitar al orașului, dând putința agenților acestor autorități să purceadă de îndată la curățirea orașului de sutele de prostituate, cari prin atitudinea și faptele lor molipsesc orașul.

După încheerea sezonului balnear se va vedea că numărul lor va scădea într'o singură zi, nemaiputându-se bucura de protecția titularului de „vizitatoare“ și aceasta va fi cea mai bună dovadă că cele mai multe au venit la mare cu un anumit scop, pe care-l lăsăm celor în drept să-l înțeleagă la vreme.

ȘTIRI DIFERITE

PETROȘANI

CONCERT RELIGIOS.— Pentru ajutorarea basarabenilor și bucovinenilor refugiați, consiliul și epitropia bisericii române ortodoxe din localitate a hotărît să dea un concert religios, care a și avut loc în sala casinoului muncitoresc cu concursul corului dirijat de d. D. Munteanu.

Concertul s'a deschis cu „Tatăl nostru“ de Ioan Ghica-Comănești. Au urmat bucăți diferite cu caracter religios, „Doina Basarabiei“ armonizată de d. prof. Tim. Popovici. N'au lipsit nici imnurile „Trăiască Regele“ și „Pe-al nostru steag“.

In cadrul acestui concert d. Șt. Mateescu, directorul gimnaziului de băeți, a ținut o instructivă conferință.

S'au adunat pentru refugiați 6.000 lei.

NOUL PREOT IN PAROHIA II LUPENI. — Mitropolia din Sibiu a numit în parohia II ortodoxă română din Lupeni pe păr. Dumitru Sărătură, care s'a și prezentat în comună. Sf. sa este refugiat din Basarabia.

ORAȘTIE

PREȚURILE MAXIMALE. — Făina albă lei 11.50 kg., neagră lei 9 ; pâinea din făină albă lei 11.50 kg., din făină neagră lei 9 kg. ; zahărul tos lei 32 kg., făină căpățână lei 33, cubic lei 34. Petrol lampant în detaliu litru lei 4.50. Sarea bulgăr lei 3.30, mărunță lei 3.60.

Mâncări în restaurante (menu): supă de carne sau ciorbă, mâncare cu carne de vită (150 gr.) legume, prăjitură, la restaurant cl. I lei 30, cl. II lei 25 ; supă de carne sau ciorbă, mâncare cu carne de porc, viței (160) gr.) prăjitură, restaurant cl. I lei 40, cl. II 34. Costul camerelor la hotele rămâne cel fixat prin ordonanța nr. 3188/940.

Deoarece localitatea patriarhală, Orăștie a devenit în urma instalațiiunilor de industrii în apropiere, una din cele mai scumpe din Ardeal, autoritățile au datoria să controleze cât de des piața și prăvăliile, pentru a împiedeca scumpirea traiului.

INSCRIȘI IN PARTIDUL NAȚIUNII. — Până la data de 1 August s'au înscris 890 bărbați și 600 femei române ; 230 bărbați și 80 femei minoritare.

Inscrierile continuă la primărie, în prezența d-lor delegați ai organizației în frunte cu adv. dr. Alex. Herlea, secretar general, jud, dr. Victor Boroș, preș. local, prof Zah. Stanciu secret. org. pe plasă, d-na prof. dir. Iacob, înv. Nic. Crețui D-tru Martin și Vas. Budoiu, industriași.

ODOBEȘTI

FOȘTII LUPTATORI PRAZNUESC ZIUA DE 6 AUGUST LA SCHITUL ISTORIC „BULUC“. — Foștii luptători din zona fostului front și din întreaga țară, prăznuesc cu deosebită evlavie ziua națională și bisericească — 6 August — la schitul istoric „Buluc“ unde s'a înălțat monumentala biserică cu hramul în această zi, singura din ținutul Moldovei.

Pelerinii vor lua merinde pentru 1 zi sau 2. Acei cari vor urca la cota 1001 cel mai deschis orizont din Carpații Moldovei, pot privi Valea Putnei și Siretului cu localitățile Doaga-Străjescu-Mărășești-Muncelul. Drumul e practicabil, dela Odobești se poate urca ușor cu orice mașină.

BISTRIȚA

PENTRU FRAȚII BASARABENI ȘI BUCOVINENI. — D. prof. univ. dr. Coriolan Tătaru, rezidentul regal al ținutului Someș, a donat diurnele și indemnizațiile cuvenite d-sale dela comisia direcției silvice din Năsăud, în suma de 2.500 lei.

Donația s'a făcut filialei „Crucii Roșii“ din Năsăud, pentru a se destina fondului de ajutorare a refugiaților basarabeni și bucovineni.

INSCENAREA UNEI SPARGERI. — Țăranul Dumitru Someșan, în vârstă de 49 de ani, casierul comunei Mijlocenii-Bârgăului, ocupându-se și cu negustoria de materiaî lemnos, ce-o făcea cu firma evreească „Frații Nierenfeld“ din Bistrița și având astfel mereu nevoie de numerar, sustrăgea din când în când diferite sume din casa de bani a comunei, unde păstra banii comunei și ai eforiei comunale, fără ca la inspecțiile ce i se făceau să se constate vre-o lipsă, căci rareori se întâmpla ca organele administrative în drept să controleze în acelaș timp la ambele fonduri.

Astfel, când se făcea controlul bugetului comunei, banii ce-i lipseau aci îi acoperea din bugetul eforiei comunale și invers, inducând astfel în eroare organele de control.

Când simțea vre-o primejdie, cunoscând itinerariul organelor de control, se împrumuta dela tovarășii săi evrei din Bistrița, acoperind pentru câteva zile lipsurile.

Azi așa, mâine așa, până ce într'o bună zi a recurs la o „smecherie“.

A luat toți banii în sumă de 35 mii lei, câți avea în cassa de fier, din cari a și avut grije să cheltuiască 24 mii lei.

Isprava făcută, într'una din nopțile trecute a înscenat spargerea cassei de bani și iată cum: a deschis casa de bani, a introdus în gaura cheii niște cuie, a rupt mânerul, pe care l-a aruncat în canalul morii de lângă râul Bistrița, la 1 km. și jumătate depărtare de comună.

Actele din casa de bani le-a risipit apoi prin cameră, a lăsat deschisă ușa din dos, după care s'a dus și s'a culcat liniștit.

In ziua următoare, venind la birou, a început să țipe, adunându-se astfel multă lume la fața locului, explicând tuturor cum a fost posibilă spargerea, socotind că în chipul acesta a avea asigurate mărturii prețioase, cari să-l poată scăpa dela orice răspundere.

Primarul comunei, Gâța Macovei, sesizând postul de jandarmi din Josenii-Bârgăului, la fața locului a venit numaidecât plut. Vasile Popa, șeful acestui post, care după primele cercetări și neaflarea nici unei urme de violențe, și-a îndreptat imediat bănuelile asupra celui în cauză, cu atât mai mult cu cât îl știa ca un om care numai stâlp de biserică nu era și l-a supus unui sever interogatoriu.

Hărțuit de întrebări câteva ore fără întrerupere, Dumitru Someșan a sfârșit prin a mărturisi adevărul. A fost înaintat parchetului tribunalului Năsăud.

DESCOPERIREA UNUI MAGAZIN CLANDESTIN DE MANUFACTURA. — In târgușorul Prundul-Bârgăului exista de câțiva ani un magazin clandestin de manufactură de lux, condus de evreica Ida Lehr, care având legături cu diferite firme evreești din țară, acestea — sub nume false — îi trimiteau marfa cerută, indicând pe colete „haine uzate“, drept conținut, marfă pe care o plasa apoi pe la „cunoscuți“.

Având anumite bănuieli despre acest lucru, plut. major Ioan Barbu, șeful secției de jandarmi Bârgău, cu concursul plutonierilor Fănică State, șeful postului de jandarmi Prundul-Bârgăului, și Gh. Oprița, șeful postului de jandarmi din Mureșenii-Bârgăului, a pus în urmărire pe Ida Lehr.

In felul acesta, zilele trecute, cercetările au fost încununate cu succes, întrucât s'a descoperit conținutul coletelor ce-i veneau, precum și locul ascuns unde se depozita această marfă de manufactură de lux.

Marfa aflată în depozit, mai puțină decât altădată, cum s'a putut constata, în valoare de 50 mii lei, a fost confiscată și înaintată legiunii de jandarmi.

Cercetările continuă.

IN ATENȚIA AUTORITAȚILOR. — Știm că există o dispoziție ca toate firmele comerciale să fie scrise în limba statului.

Nu înțelegem atunci de ce este tolerată următoarea firmă evreească a unei prăvălii de coloniale din Prundul-Bârgăului, scrisă — ca sfidare — în limba maghiară: „Fried Mór. — Vegyes kereskedő.—Borgo-Prund“.

Supunem acest caz atenției autorităților, spre a lua măsurile de rigoare.

DEJ

AJUTORAREA SINISTRAȚILOR. - Duminică 28 Iulie d. col. Ștefan Gheorghiade, prefectul județului Someș, însoțit de d. Nagy Adalbert, contabilul prefecturii Someș, a venit în regiunea sinistrată din județul nostru distribuind sinistraților suma de 550.000 lei acordată de ministerul de interne.

In hotarul comunei Simișna, d. prefect a fost întâmpinat de d. Emil Sonea, pretorul plășei, apoi, însoțit de d-sa, și-a continuat drumul până la notariat. Acolo, conform unor tabele întocmite de d. Emil Sonea, s'a procedat la împărțirea ajutoarelor în raport cu pagubele suferite și starea materială a fiecărui sinistrat.

In comuna Simișna, s'a distribuit suma de 117.700 lei la 39 sinistrați, în comuna Hășmaș s'a distribuit suma de 8.100 lei la 7 sinistrați, în comuna Ceace, unde dezastrul a fost în proporție mai mare, s'a distribuit suma de 220.500 lei la 84 sinistrați, în comuna Zalha suma de 120.750 lei la 57 sinistrați și în comuna Valea Lungă suma de 23.150 lei la 9 sinistrați.

CARACAL

LIPSA ULEIULUI COMESTIBIL. — Uleiul de floarea soarelui, de care populația, mai ales cea nevoiașă, are mare nevoe, a dispărut de multă vreme, aproape complet, depe piața locală.

Comercianții de coloniale, care, de obiceiu, au și ulei de vânzare în magazine, se izbesc la aducerea lui, pe lângă greutățile transportului, destul de mari, și de variația prețurilor care se urcă pe zi ce trece.

Vinovați de această situație sunt, de sigur, fabricanții de ulei, toți evrei cari cer prețuri din ce în ce mai mari, la locul de producție. Firește că parte din vină o au și detaliștii cari nu s'au aprovizionat la timp cu cantități mai mari. Ce interesează, este că populația suferă.

In speranța îndreptării acestei situații, rugăm, în numele populației, pe d. colonel Anibal Dobjanschi, prefectul județului nostru, să intervină la forurile în drept pentru ca negustorii caracaleni să poată aduce ulei în cantități suficiente. Cunoscând energia pe care d. prefect o depune în rezolvarea problemelor de interes obștesc, suntem siguri că și cea a uleiului va fi cât de curând soluționată.

VATRA DORNEI

PENTRU DIR. GEN. C. F. R.— In urma ocupării Bucovinei de Nord, se impune, ca traficul feroviar să graviteze spre Ardeal.

Urmează deci, ca parte din trenurile de călători cari au în prezent ca stații terminus Dornești, să fie prelungite până la Cluj și anume trenurile : nr. 51/52, 503/504 și 501/502 cât și trenurile rapide de coletărie nr 5501/5502, în care caz s'ar anula trenul nr. 407/408, 5151/5152 și 514/15142. Astfel s'ar stimula traficul de călători și mărfuri pe această linie Dărmănești-Vatra-Dornei-Cluj resp. Ardeal, fapt care ar aduce și însemnate avantagii ad.-ției C. F. R. prin sporirea încasărilor ei.

La trenurile 503/504 e nevoie de vagoane cu paturi cari să circule până la Cluj, asemenea la trenurile nr. 51/52, 501/502 să fie atașat câte un vagon restaurant.

Menționăm, că în localitățile din această regiune și în special în Vatra-Dornei își are sediul rezidența regală a ținutului. Suceava, cu inspectoratul general al poliției, inspectorat general al jandarmeriei, inspectorat general financiar, inspectorat general sanitar, inspectorat general școlar și diferite servcii și comandamente militare, cari suferă din lipsa acestor legături directe.

NUMIRI IN SERVICIILE LOCALE. — A fost numit șef de secție C. F. R. d. ing. Duți Gorgos, fost șeful întreținerii C. F. R. din Gernăuți.

D. comisar Cajetan Nubert, din poliție Cernăuți, fost șef al comisariatului local de poliție, a fost numit din nou în acest post.

INEU

In aceste timpuri de grea încercare pentru neamul românesc, când atâția oameni și-au urmat chemarea sfântă a țării, ogoarele satelor rămânând în grija femeilor bătrânilor și copiilor în regiunea Ineului și împrejurimi, ofițerii și soldații au înțeles nevoile populației sătești și cu toată bunăvoința au ajutat-o.

Grija armatei față de ogoarele țării a găsit în acești inimoși ostași, tovarăși de muncă, de griji și nevoi. Li se cuvine toată lauda, mai ales că ajutorul dat nu s'a mărginit numai la familiile concentraților ci și la săraci, nevoiași și într'o largă măsură la familiile minoritarilor.

Populația Ineului aduce vii mulțumiri ofițerilor și ostașilor, care sunt alături de ei cu tot sufletul.

ȘEZATOARE OSTAȘEASCA.— Duminecă 29 Iulie, în curtea regimentului în fața ostașilor din localitate s'a desfășurat o frumoasă șezătoare ostășească terminată cu audiția de Radio pentru ostași.

Fețele ostașilor, în dorul casei lăsate în satele depărtate, s'au descrețit la această șezătoare unde comandanții și ostașii au petrecut clipe de curată camaraderie.